

La Sfântu Gheorghe – ATELIER

Ioana GAJDÓ
și
SZAKÁCS
László

Foto: PACO

Apropierea de experiment, de nou este o stare prezentă în viața teatrală românească, cu toate că îmbracă forme disparate, care nu au o vădită formulare programatică. Au fost încercări și reușite ale unor regizori, elemente purtătoare de dinamică într-un mecanism aflat în mișcare continuă, o mișcare de căutare a esenței teatrale în întruparea scenică.

Căutarea este dictată de perpetua necesitate de schimbare a mijloacelor de expresie întru satisfacerea nevoii de comunicare cu un spectator trăitor al clipei prezente. În discursul scenic, artele sincretice își redimensionează continuu locul și rolul. Pe de altă parte, noul este dat și de apropierea de spiritualitatea timpului prin abordarea dramaturgiei ultimilor ani.

Din acest unghi de vedere privește Festivalulul „Atelier“ de la Sfântu

Gheorghe activitatea fiecărei stagiuni și se oferă ca loc de întâlnire pentru producțiile ce pleacă de la aceste deziderate, având chiar o extensie internațională.

La sfârșit de stagiune 2000–2001 a avut loc a noua ediție a sa. Chiar dacă nu pe deplin unitar în ceea ce privește respectarea condiției de bază (teatru atelier/experiment), referindu-ne în special la spectacolele din străinătate, chiar dacă, pe de altă parte, intenția, fie ea și una novatoare, nu a putut scuza uneori lipsa de valoare, la Sfântu Gheorghe s-au putut vedea lucruri ce merită a fi reținute de memoria spectatorului. Printre ele: *Casa de pe graniță*, regia Szabo István, *Diva*, o producție a centrului Multiart dans, *Domnul și doamna Oval*, regia Theodora Herghelegiu.

Premiile, căci festivalul are un caracter competitiv, au fost împărțite între

teatrele din localitate. Teatrul Maghiar de Stat „Tamas Aron“ a prezentat spectacolul *Kasimir și Karoline* de Ödön von Horváth. Premiat și anul trecut, pentru un spectacol prezentat apoi și în Festivalul Național de Teatru (*Nunta însângerată* după Federico García Lorca), regizorul a fost răsplătit și anul acesta cu distincția ce-i atestă meritele. Pentru spectacolul său s-a obținut și Premiul de scenografie, acordat lui Bartha Jozsef.

Marele premiu „Atelier“ pentru cel mai bun spectacol a fost câștigat de recenta premieră a Teatrului „Andrei Mureșanu“, *Cu mâna pe ciocan* după Milos Nikolić, regia Theodora Herghelegiu. Premiată și la Festivalul de la Piatra Neamț, Ioana Gajdó a obținut și aici distincția pentru cea mai bună actriță, pentru rolul *Ildiko* din *Cu mâna pe ciocan*, iar premiul pentru cel mai bun actor i-a revenit lui Szakács László pentru rolurile *Ianos* din *Cu mâna pe ciocan* și *Franz* din *Kasimir și Karoline*.

*
* *
*

Cu mâna pe ciocan are la bază piesa lui Milos Nikolić, text al contemporaneității sârbe a cărei primă prezentă pe o scenă românească a fost acum câteva luni, la Teatrul Nottara. Abordând o tematică foarte rezonantă timpului nostru, radiografiind cu umor o stare ce a generat conflicte puternice și absurde în spațiul vecin nouă, autorul condamnă fanatismul naționalist.

Adaptarea Teodoriei Herghelegiu mută locul acțiunii, deplasând puțin mai la est conflictul, o suprapunere perfectă în spațiul nostru și cu siguranță oriunde, căci tematica este universală. În același

timp, regizoarea găsește o modalitate de transpunere ce salvează spectacolul de capcana dată de scriitura textului, și anume, cea a vulgarității. Căci fundamentul de la care pornește creația regizoarei este renunțarea la convenție, ironia și jocul devenind substanță și principiu constructiv. Discursul este fragmentat, având inserții de dialog între actori, actori și public. În jurul acestui pilon, fantezia regizoarei se dezlănțuie, susținând cu foarte multă ingeniozitate registrul comic și adâncind cuvântul prin nuanțări și comentariu imagistic surprinzător. Mecanismul este susținut de o dinamică a contrapunctului care pleacă, în speță, de la forma decanonizantă de abordare a textului, suprapusă însă pe un spațiu al decorului și costumului de riguros realism.

Toată această construcție are aportul calitativ și al creațiilor actricești, prezente cu foarte multă forță descriptivă. Și dacă personajele masculine principale punctau spiritul nației pe care o prezentau: Janos (Szakács László) – detașare și viclenie, Ion (Adrian Ancuța) – un anume cabotinism, și suficiență, personajul feminin, Ilona (Ioana Gajdó), este un exponent al feminității de oriunde, demonstrând că istoria se poate repeta pretutindeni.

Teatrul „Andrei Mureșanu“ Sfântu Gheorghe – *Cu mâna pe ciocan* sau de la Stanislavski la Artaud pe altă cale, **adaptare după Milos Nikolić de Theodora Herghelegiu. Traducerea: Veronica Lăzărescu. Regia: Theodora Herghelegiu. Decorul: Deák Barna. Costume: Ioana Gajdó. Distribuția: Adrian Ancuța, Szakács László, Ioana Gajdó, Sergiu Aliuș, Mona Codreanu, Camelia Paraschiv, Valeria Olar, Tiberiu Tudoran.**